

*Terug
in de
tijd met
Sjors
Arkesteyn*

Tekst DOUWE ANNE VERBRUGGE
Fotografie LODE GREVEN

'Ik ben, niet zo'n IJDEL TYPE'

De statige oprijlaan vanaf de dijk past bij het historische voorkomen van de krukhuiskoerierij waar Sjors Arkesteyn woont. Een Rembrandteske lichtval in zijn voorhuis maakt het geheel compleet. Sjors houdt van de stilte en de tijdloosheid die zijn leefruimte uitstraalt. "Niet dat ik een stilzitter ben, integendeel. Maar ik kan slecht tegen drukte."

Dikke plafondbalken sieren de meters-hoge voorkamer waar Sjors Arkesteyn (71) zich graag ophoudt. Het ossenbloedrood en mosterdgeel op al het houtwerk bepalen al honderden jaren de kleurrijke sfeer in het boerenvertrek. Er wordt niet gezeten in nieuwerwetse fauteuils, maar gewoon aan tafel. Midden in het verblijf opgesteld, vlakbij de flinke Godin-houtkachel die de enorme ruimte verbazend goed warm stookt. Alles voelt vertrouwd. Zelfs de klink van de deur rammelt eender als in de eeuwen ervoor. "Kom binnen Frits!", roept Sjors richting zijn bezoeker, die buiten bij het keukenraam van de historische boerderij staat. Frits heeft een kozijntje bij zich dat gerepareerd moet worden. Sjors plukt even aan zijn baard, bekijkt het raamwerk en vertrouwt zijn makker toe dat het goed gaat komen. "Laat 'm hier maar staan, ik neem 'm straks wel mee naar de werkplaats achter op het erf."

1646

Met zijn broer Piet (69) deelt Sjors de eeuwenoude boerderij waar zij geboren en getogen zijn. Piet doet het boerenwerk, Sjors - afgeleid van zijn doopnaam George - is timmerman en restaurateur. Sjors woont in het voorhuis, Piet achter in de oorspronkelijke keuken en woonkamer. Piet: "De tussendeuren hebben we dichtgemetseld. We kunnen prima met elkaar overweg hoor, maar we hoeven de deur bij elkaar niet plat te lopen." Opvallend aan het interieur van beide woningen: het voelt als teruggaan in de tijd. "We zijn allebei traditioneel aangelegd. Waarom zouden we dingen veranderen als dat niet nodig is? En als we iets aanpassen, doen we dat in de stijl van 1646, het bouwjaar van deze boerderij", laat Sjors weten. "Je moeten weten hoe te stoken", verklaart Sjors de prettige warmte in zijn hoge en statige boerderij. "Zo moet je met harde wind het hout plat leggen, anders stook je de warmte de pijp uit." De rode plavuizen tonen de uitgesleten looppaadjes van de huidige en de vele vorige bewoners. Binnenluiken die aan het plafond hangen - ooit bedoeld om inbrekers tegen te houden - zijn nooit weggeweest. De voordeur kent geen slot, alleen ouderwets zware grendels. Houten wandkasten met een bedstede vormen de achtergrond van deze historische setting. Een Rembrandteske lichtval maakt het geheel compleet. Sjors houdt van de stilte en de tijdloosheid die zijn leefruimte uitstraalt. "Niet dat ik een stilzitter ben, integendeel. Maar ik kan slecht tegen drukte. Als ik mijzelf indenk dat ik in een nieuwbouwwijk zou moeten wonen, krijg ik het Spaans benauwd. Opgepropt en karakterloos. In mijn werk als restaurateur werkte ik het liefst in molens, kerken of monumentale boerderijen. Daar kan ik mijn ziel in kwijt."

'NAAR DE
ambachts-
school,
ALTIJD NOG BETER
DAN BOER
WORDEN'

Raam met roeden

De wilde hardos en puike baard die zo bepalend zijn voor het aangezicht van Sjors, blijken een blijvende erfenis van zijn provotijd. "Ik ben idealistisch aangelegd, met een grote interesse in sociaal-economische discussies. Zo heb ik een hekel aan de vrije markt. De concurrentiedwang maakt mensen kapot. En het gaat ten koste van de kwaliteit van de producten die gemaakt worden. De timmermannen die nu worden opgeleid, vormen een eenheidsworst. Ze weten allemaal een paar van dezelfde trucjes. Maar een raam met roeden maken kunnen ze niet. Niet dat ik het in één keer kon; mijn eerste pogingen liepen ook uit op een ramp. Maar de tijd

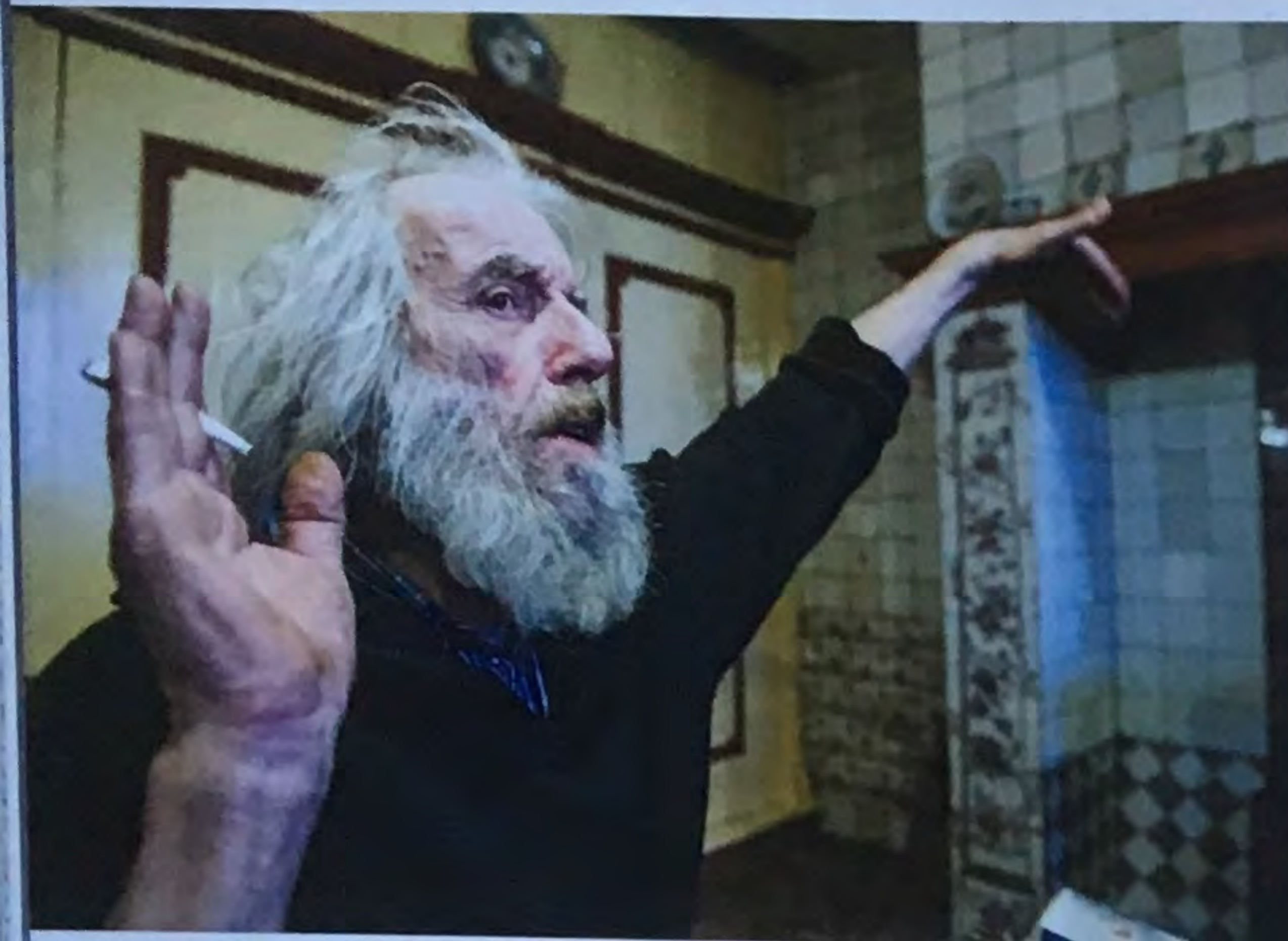

en de ruimte om iets te leren krijgen zij niet meer. Zelf heb ik wel jongeren opgeleid. Zo kwam er vier jaar lang een jongedame iedere zaterdag bij mij langs om het vak van meubelmaker te leren. Ik heb haar gezegd: 'Als jij je best doet, hoef je de opleiding niet te betalen. Maar als je er met de pet naar gooit, jaag ik je binnen de kortste keren van het erf.' Ik investeer graag in kwaliteit. En ja, geld is ook belangrijk, maar het is nooit mijn drijfveer geweest om te werken. Geld is een middel, geen doel. Die instelling werkt prettig voor mezelf, en voor de mensen voor wie ik werk." "Maar goed, mijn baard... in 1972 besloot ik me niet meer te scheren. Ook ingegeven door gemakzucht hoor. Vond het zo'n gedoe. Sindsdien ga ik één keer per jaar naar de kapper, hier op het dorp. Die knipt alles een beetje bij. Ik ben niet zo'n ijdel type." Dat Sjors met zijn uitdossing een opvallende verschijning is, onderkent hij zelf ook. "Ik word weleens nageroepen. Zo van: 'kijk, daar heb je Sinterklaas!' Ik heb er geen moeite mee. Nou ja: eens op een klus in een pannenkoekenhuis in de stad hoorde ik de eigenares tegen mijn baas fluisteren: 'wat voor zwerver heb je nu weer meegenomen?' Mijn baas vertrouwde haar toe dat het wel goed zat. Toen ik na twee dagen werken in dat restaurantje zin had in een pannenkoek, kreeg ik die gratis aangeboden: 'omdat u zo knap werk verricht', meldde de eigenares mij. Ik heb de extra dikke spekpannenkoek met smaak opgegeten, maar haar ook even bij de arm genomen en haar verteld dat ze niet te snel moet oordelen over andere mensen."

Knecht ging weg

Dat Sjors timmerman zou worden, lag niet eens zo voor de hand. "Ik was liever de grote vaart opgegaan. Een knecht die bij ons op de boerderij werkte had een broer met wie ik mee kon. Hij voer af en aan op Zweden. Leek mij machtig. Maar mijn moeder stak daar een stokje voor. Bang dat ik in vreemde steden met speelse vrouwen in aanraking zou komen. In die tijd was het gezag van ouders over kun kinderen groter dan nu, dus ik ging naar de ambachtsschool. Altijd nog beter dan boer worden. Zeven dagen in de week vroeg opstaan en nooit klaar zijn met je werk, dat is niets voor mij. Dat past mijn broer Piet beter." Desalniettemin heeft Sjors nooit een hekel gehad aan het boerenwerk. "Wat ik me vooral goed herinner was dat er in 1960 een heleboel veranderde bij ons op het erf. De knecht ging weg en er kwamen een trekker en een melkmachine voor in de plaats. Ook de hooikap werd vernieuwd. Maar die melkmachine, dat was me wel een ding hoor. We hadden toen zo'n 45 koeien. Mijn vader, mijn broer en ik molken de helft van de koeien met de hand. Mijn zus deed de andere helft met de machine. Sommige koeien sprongen bijna boven je kop uit van gekkigheid. Ze wisten niet wat hun overkwam met die melkmachine. En dan waren het vaak ook nog eens de rustigste koetjes die zo gek gingen doen. Heel vreemd."

LINKS "Met harde wind moet je het hout plat leggen, anders stook je de warmte de pijp uit."

Morgen weer een dag

Via een achterommetje over het erf van de L-vormige krukhuisboerderij loopt Sjors naar zijn broer. De twee willen de nieuw gearriveerde kalfjes bekijken. Ook bij Piet schittert de traditionele inrichting. De oude koperen ketel voor het opwarmen van warm water domineert nog steeds de keuken. Piet: "Onder die ketel zit een oven. Daar moest je takkenbossen inschuiven om goed vuur te stoken." Dat het er nog steeds zo uitziet als vroeger, heeft volgens Piet te maken met het feit dat de broers nooit een vrouw hebben getroffen. "Dan hadden we alles moeten aanpassen. Het is nu eenmaal zo gelopen dat wij vrijgezel zijn gebleven. Maar ik mot er nu niet meer aan denken dat een vrouw hier in huis de boel komt bepalen. Dan moet er een nieuwe keuken in en moet dit en dat veranderd worden. Nee hoor", waarna bij beide broers een lachsalvo volgt dat zijn weerga niet kent. En er volgen er nog vele. Een gen dat zij delen. Maar heel veel meer eigenschappen lijken de broers niet gemeen te hebben. Piet beaamt dat hij een stuk rustiger is dan zijn broer. "Je mot je niet te druk maken joh. Morgen is er weer een dag hè." Een ander verschil is dat Sjors ooit een vriendin heeft gehad. Met haar heeft hij nog steeds goed contact. "Ik zoek haar nog steeds met enige regelmaat op in Utrecht. We hebben de mooiste gesprekken. Dat is ook wat waard."

Stoomtram

In een van de schuren op het erf staan de twee kalfjes in een mooi, ruim bemeten hok. Piet: "Die kunnen vanaf het voorjaar mooi het gras kort houden op de grasvelden rond de boerderij. Twee jaar lang houd ik ze hier, daarna gaan ze weg." Buiten valt op dat de boerderij geen rieten kap heeft, maar bedekt is met dakpannen. Piet vertelt dat vroeger een stoomtram voor het huis langs liep. Bedoeld om passagiers en groentewaren van het Westland naar Delft te brengen. "Maar die tram spuwde nogal eens vonken. Het rieten dak is een keer bijna in de fik gevlogen. Om een echte ramp voor te zijn, zijn er in de jaren 30 dakpannen op gekomen."

De akkertjes rondom het erf worden gekenmerkt door de vele knotwilgen die er staan. "Meer dan vijfhonderd", weet Piet, die al het snoeiwerk op zich neemt. Met de hand welteverstaan. "Als je een goede scherpe beugelzaag hebt, kom je een heel eind. Ik moet niet zoveel van die motorzagen hebben. Gevaarlijke monsters zijn het. Vooral als je aan de boom zelf bezig bent. De geknotte wilgenstaken zaag ik vervolgens op lengtes van een meter. Om ze een jaar later terug te brengen tot stukjes kachelhout. Een heel werk inderdaad, maar ik hoef het niet binnen een dag af te hebben."

Kaasdieven

Sjors is inmiddels zijn werkplaats ingedoken. Het kozijn van vriend Frits heeft er zijn plek gevonden. Houtbeitels en gutsen hangen mooi geordend voor het raam. De draaibank heeft Sjors gekoppeld aan een versnellingsbak van een oude auto. Het tekent zijn inventiviteit. En ook hier snort een houtkachel. "Ik ben wat houtwerk aan het lijmen, en dan moet je warmte hebben." De geur van houtkrullen prikkelt de neus. "Het is Amerikaans grenen dat je ruikt. Beter hout bestaat er niet. Het is amper meer te krijgen, maar ik heb mijn adresjes." In de hoek van de werkplaats staat een nieuw keldervenster gereed voor een monumentale boerderij in Maasland. Eentje met ijzeren spijlen, zoals het hoort. Bedoeld om kaasdieven de toegang tot de kaaskelder te ontnemen. Alleen zijn niet alle vijf spijlen van ijzer. "IJzer was vroeger een duur goedje. Om te bezuinigen werden slechts twee ijzeren spijlen gebruikt, de andere drie zijn van hout. Maar als je ze zwart schildert zie je het verschil niet. En ook al zou je het als vroegere kaasdief toch hebben geweten, je had wel erg smal moeten zijn om tussen de twee ijzeren spijlen door te kunnen."

Ruimte en vrijheid

Terug aan tafel in zijn eigen voorkamer draait de timmerman nog een sjekkie: Drum-tabak in een Mascotte-vloetje. Zijn armen leunen op tafel. Sjors filosofeert graag over het leven en de maatschappij. Zo vindt hij het jammer dat hij zijn katholieke

geloof is kwijtgeraakt. "Mijn moeder was een gelovige vrouw, het gaf haar houvast. Nu moet je dat houvast bij jezelf zoeken als je problemen hebt. Dat is best lastig", stelt hij, om plotseling over te schakelen op zijn afkeer van computers. "Die dingen gaan op de loop met de mensheid. Als een soort big brother. Niet dat ik iets te verbergen heb, maar de digitale systemen kennen niet de moraliteit van privacy. En wat te denken als je kwaadwillend bent? Ze kunnen zo inbreken op het digitale beheer van watergemalen. Dan kun je de boel aardig ontregelen. Maar waar ik me persoonlijk het meest over verbaas, is die continue toeloop van mensen. Overal is het druk. In winkels, in de trein. Ik heb een vriend in Friesland wonen. Daar ga ik om de paar maanden naar toe. Maken we iedere keer een nieuw plannetje om door het noorden van het land te trekken. Daar heb je nog echt ruimte en vrijheid, dat blijft mij trekken."

Slapen in de bedstede

De kachel krijgt nog een paar blokjes hout toegespeeld. Een walm van sigarettengeur en brandend hout trekt door de kamer. "Kom, ik zal nog even de opkamer tonen..." Twee juweeltjes van kasten lachen de bezoekers van deze kamer toe. Van de hand van de meester-timmerman zelf. "De grootste is een replica van een zogenoemde kussenkast. In de VOC-tijd erg populair bij rijke mensen. Vooral om mee te pronken." Wat verder opvalt is dat het ijsig koud is in de opkamer; een kachel ontbreekt. "Als jonge jongens sliepen we hier, we wisten 's ochtends vroeg niet hoe snel

we in de verwarmde kamer moesten komen. Onze moeder was altijd als eerste wakker en porde de houtkachel op." Een wenteltrapje leidt naar de zolder die zich boven de opkamer bevindt en gebruikt werd als droogkamer. In de loze ruimte hangen de meterslange droogstokken er verstilld bij. Bedoeld voor het ophangen van de was. "Aan weerszijden deden we de ramen open, woei het mooi snel droog. En in het najaar en de winter lagen op de zoldervloer appeltjes te drogen. Zo ging dat toen." De bedstede aan de andere kant van de zolder is wederom een kunstwerkje van Sjors. "Ik krijg nog weleens vrienden op bezoek, die laat op de avond geen zin hebben om huiswaarts te keren. Ze slapen nergens zo lekker als in deze bedstede."

BOVEN Piet aan tafel:

"Je mot je niet te druk maken joh. Morgen is er weer een dag hè."

ONDER Piet zaagt het

wilgenhout: "Een heel werk inderdaad, maar ik hoef het niet binnen een dag af te hebben."

